

Tu BiŞvat - anul nou al pomilor טו בשבט [anul 5779]

În Mişna tractatul Roş HaŞana cap.1, mişna 1 scrie:

"Patru ani noi sunt: de întâi Nisan este anul nou la regi şi la sărbători, la întâi Elul avem anul nou pentru donaţii de zeciuială a vitelor, la întâi Tişre este anul nou la ani, la şmita (la fiecare 7 ani), jubileu (la fiecare 50 de ani), plantări şi legume, iar de întâi Şvat este anul nou al pomilor, acesta din urmă după Bet Şamai, fiind în data de întâi. În timp ce Bet Hilel spune: în 15 ale lunii".

ארבעה ראשי שנים הם: באחד בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים, באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה... באחד בתשרי ראש השנה לשנים ולשמיטין וליובלות לנטיעה ולירקות באחד בשבט ראש השנה לאילן, כדברי בית שמאי, בית הלל אומרים: בחמישה עשר בו

[Noi astăzi suntem Bet Hilel și ne comportăm după regulile lui, așa că sărbătorim ziua de 15 a lunii Şvat și nu de întâi cum este scris după părerea oponentul lui Hilel, Şamai.](#)

Data aceasta a fost stabilită cu siguranță prin observarea naturii și a succesiunii sezonelor în Ereţ Yisrael. Evreii au observat că la această dată majoritatea ploilor au încetat și a început înflorirea plantelor. Întrebarea care ar putea fi pusă aici ar fi: ce caută într-o carte de Halacha ca Mişna o discuție agricolă despre natură, anotimpuri și plante? Adevărul este că oriunde este vorba despre natură, anotimpuri și plante sunt aici la locul lor și probleme de Halacha. Totul începe de la versetul din Tora, Deutoronom 14, 22:

"Să dai zeciuiala din tot ce au rodit semințele tale, din tot ce iese pe ogor an de an".

עשר תעשר את כל-תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה

De aici învățăm că nu este voie să se doneze fructe din anul acesta împreună cu cele din alt an. Trebuie ca în fiecare an donațiile de fructe să se facă separat după cum este scris în versetul de sus. Din cauza asta era nevoie să se stabilească la ce dată începe coacerea fructelor ca să știm că nu e voie să donăm o decime מעשר din fructele care s-au copt dinainte de Tu (15) BiŞvat cu cele care s-au copt după data asta. Așa că este clar că intenția din Mişna nu este să ne spună că este aici un calendar agricol sau că este vorba despre sărbători, ci că Tu BiŞvat este o dată pentru donații. Este scris în versetul al doilea din aceeași Mişna:

"Lumea se judecă în patru etape: de Pesah la recoltă, de Aţeret (Şavuot) la fructe, de Roş HaŞana toate ființele trec în fața lui, ca o turmă de oi, iar de Hag (Sucot) la apă".

בארבעה פרקים העולם נדון: בפסח, על התבואה, בעצרת על פירות האילן, בראש השנה כי באי העולם עוברין לפניו כבני מרון... ובחג [חג הסוכות] נידון על המים

Așa că vedem că lom hadin (ziua de judecată) pentru pomi este de Şavuot, când încep fructele să se coacă, precum Pesah este lom hadin pentru recolte, când încep recoltele să se pârguiască, pentru fructe este Şmini Aţeret, pentru oameni Roş HaŞana și Sucot este pentru apă, pentru că atunci încep ploile. De aici vedem că Yom

Hadin pentru fructe nu este Tu Bišvat ci Šmini Ațeret, adică Simhat Tora.

Și Rambam subliniază problema asta:

"Nu se donează din fructele anului acesta cu fructele din anul trecut și nici din fructele de anul trecut pentru fructele anului acesta ... și Tu Bišvat este anul nou pentru zeciuiala pomilor" (Yad Hahazaka, Zraim, cap. 5).

אין תורמין מפירות שנה זו על פירות שנה שעברה, ולא מפירות שנה שעברה על פירות שנה זו, ואם תרם אינה תרומה שנאמר [דברים י"ד, כ"ב] שנה שנה... וכן אם ליקט אתרוג בערב ט"ו בשבט עד שלא בא השמש וחזר וליקט אתרוג אחר משבאה השמש, אין תורמין מזה על זה... וט"ו בשבט ראש השנה למעשרות האילן". (יד החזקה, זרעים, הלכות תרומות, פרק ה, הלכה י"א)

Să fim atenți că Rambam nu vorbește despre "anul nou al pomilor", ci despre "anul nou al donațiilor de pomi".

Este clar că în credința populară ziua asta a fost văzută și sărbătorită ca Iom Hadin al pomilor, tot așa după cum întâi Betšrey este Iom Hadin la oameni, adică unul este anul nou pentru pomi și al doilea anul nou calendaristic, adică începe un an nou pentru toți. Primele vești despre sărbătorirea zilei de Tu Bišvat le avem din perioada Gheonim (secolele 9-10). Sărbătoarea era ținută pe pământul Israelului. În ziua asta se spuneau Piutim (poezii religioase) speciale și alte rugăciuni. Când țara a fost cucerită de cruciați în ultimul an al secolului 11, ultimii evrei din Ereț Yisrael s-au răspândit în lume și toate materialele scrise s-au pierdut, până la sfârșitul secolului 19 când au fost găsite puține din ele în Gheniza (arhive ascunse) din Cairo.

Dar, ca de obicei, credința populară se transmite mai departe. Primele știri pe care le avem este din scrierile marilor înțelepți de atunci (Rabenu Geršom maor Gola, Rabi Iosef Karo etc.) despre întrebarea dacă cineva vrea să postească (Taanit) luni și joi poate să facă asta dacă luni cade de Tu Bišvat. La fel, dacă în ziua asta se poate spune rugăciunea de Tahanun sau nu. Părerile sunt împărțite, unii Rabini spun da și alții spun nu. Toți compară cu Roș Hašana, unde mulți spun că nu e voie Taanit, dar și aici părerile sunt împărțite.

Sărbătoarea de Tu Bišvat în Evul Medie ne este cunoscută numai din Așkenaz. Primul care vorbește de sărbătoare este Maharil (cel mai mare rabin așkenaz în secolul 14 din Mainz, Germania). El vorbește despre Taanit. Prima dată, mâncarea fructelor de Tu Bišvat este amintită într-o carte în idiș apărut în 1590. Toate acestea erau necunoscute în lumea Sefarad și nici marele cabalist Ari Hakadoș nu-l amintește.

Marea transformare s-a petrecut la sfârșitul secolului 17, când autorul importante cărți cabalistice "Hemdat Yamim" (frumusețea zilelor), Rabi Binyamin Halevi din Țfat a hotărât să reinnoiască sărbătoarea de Tu Bišvat. El a stabilit un "tikun" (corectare, adică o rugăciune, un ritual) special pentru ziua asta împreună cu o masă îmbelșugată de 30 de feluri de fructe din Ereț Yisrael, intonarea de berachot și rugăciuni pe fiecare fruct, și memorat și recitat versete din Tanach, Mișna și Zohar despre pomi, fructe, dar și despre Gheula (Mântuire) și care este scopul acestei sărbători. El dă și ordinea în care trebuie mâncate fructele și care sunt versetele care trebuie învățate. Toate versetele vorbesc despre două lucruri: pomul și creșterea lui și שיבת בנים לגבולם (întoarcerea fiilor în țara lor). Găsim aici o împletire a ideii regenerării naturii cu ideea ceva mai esoterică a reîncarnării morților תחיית המתים. Masa și învățătura pe care le-a stabilit s-au răspândit foarte repede printre toți evreii sefardim și din Africa și Asia. Seder Tu Bišvat cu masa și *limud* (învățătură) au apărut în cartea "Pri eț hadar" (fructul pomului de citrice), reeditată de cel puțin 30 de ori încă în secolul 18.

Cu întoarcerea evreilor în țara lor și începutul Zionismului ziua aceasta a fost aleasă ca o zi a plantărilor ceremoniale de pomi, pe urmele unor tradiții anterioare. Primele plantări au fost făcute în anul 1884 de locuitorii satului Yesud Hamaala din Galil, la un an după înființare, iar elevii școlilor au început să planteze în 1890 la Zichron Yaakov. De atunci ziua asta a devenit o zi de sărbătoare pentru instituția numită Keren Hakayemet LelIsrael, care plantează, cu sprijinul elevilor școlilor, mii de pomi.

În Tu Bišvat, 14 Februarie 1949, adunarea aleșilor Israelului s-a reunit la sediul birourilor Sochnutului (agenția evreiască), la Ierusalim și a hotărât ca acesta să devină Parlamentul Israelului. După alte două zile au hotărât ca acest Parlament să se numească Kneset.